

The Quarterly Journal of Approach to
Philosophy in Schools and Organizations

Year 2, Number 1, spring 2023, Pages 29 to 42

Original Article

<http://www.esbam.ir>

فصلنامه رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان‌ها

سال دوم، شماره اول، بهار ۱۴۰۲

نوع مقاله: پژوهشی

ISSN: 2980-891X

The effectiveness of Adlerian style play therapy on assertiveness among elementary school students in Kazeron city

Marzia Jafari: MA in psychology, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran.

Nasser Amini*: Assistant Professor, Department of Psychology, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Boushehr, Iran.

Abstract

Introduction: The purpose of this research was the effectiveness of Adlerian play therapy on the courage of elementary school students in Kazeroon city.

Method: The present research method was semi-experimental with a pre-test and post-test design with a control group. The statistical population of the present study was 14,000 students of elementary school in Kazerun city. The sample size of the research was 30 people who were selected by purposeful sampling and were replaced in two experimental and control groups. After the pre-test, the experimental group was exposed to play therapy in the style of Adler Bakhtiari et al. The instrument of the present research was Lee's courage-exercise questionnaire (1985). In order to analyze the data, the statistical method of covariance analysis was used.

Findings: The findings showed that there is a significant difference between the mean of boldness in the experimental group and the control group ($P < 0.001$), in other words, Adlerian style play therapy increases boldness in the subjects of the experimental group. compared to the witness group.

Conclusion: The general conclusion of the research showed that by strengthening the Adlerian style of play therapy among students, it can be greatly helped to improve their courage in schools.

Keywords: Adlerian play therapy, courage, students.

*Corresponding author: Assistant Professor, Department of Psychology, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran.

Email: amini_n2010@yahoo.com

DOI: [10.22034/esbam.2023.395554.1020](https://doi.org/10.22034/esbam.2023.395554.1020)

The effectiveness of Adlerian style play therapy on assertiveness among elementary school students in Kazeron city

Detailed Abstract

Introduction: The purpose of this research was the effectiveness of Adlerian play therapy on the courage of elementary school students in Kazeron city. Adlerian style play therapy can influence students' courage to some extent. Based on Adlerian play-therapy, the child's behavioral characteristics are clearly defined in his play. Many hypotheses can be confirmed by observing the child in the game. Adler believed that the child's way of thinking and behavior as well as his personality perceptions determine the child's interest in his future job (Kosmanen, 2017). Accordingly, an avid interest in playing with toy soldiers may be a prelude to a life in the military, or a precursor to success in running a department store. The information obtained from observing the child at play can be used in guiding and re-directing him in the early years. According to Adler, through play, information is obtained that is not only related to the child's current situation but also to his future. There is an important phenomenon in the life of a child that clearly shows the process of preparing him for the future; And that is the phenomenon of the game. The child's way of dealing with the game, his choice and the importance he gives to it, all determine his attitude and his relationship with the environment and how he depends on his fellows. In Adlerian play therapy, it is the therapist's duty to discover the child's lifestyle and his private logic, and by understanding the child's psychological framework, help him to consciously choose which part of his lifestyle is useful and which part is useful. It is better to chang.

On the other hand, daring behavior that starts from childhood and continues throughout life can be affected by play therapy. Based on this, it is obvious that any effort regarding the creation and cultivation of important skills such as courageous behavior, either in the formal curriculum or in the extracurricular activities of the school, cannot be done without considering the development process of the students in different dimensions of development, especially that the critical years of social development of children and teenagers are comparable to the school years, both elementary and high school, therefore, since students spend these crucial years in school the school is obliged to provide suitable opportunities for the development of such skills, which include skills such as self-expression, effective communication, teamwork, etc., and with a detailed program Measured, documented and with a plan to improve students in different fields (Kokli, 2018). Boldness is an interpersonal behavior that includes honest and relatively frank expression of thoughts and feelings in a way that is socially appropriate and takes into account the feelings and comfort of others. Therefore, according to their theoretical approaches, therapists and researchers interested in this field have used various educational and therapeutic methods to correct and improve non-adventurous behaviors.

Materials and methods: The present research method was semi-experimental with a pre-test and post-test design with a control group. The statistical population of this research included 1400 thousand elementary school students of Kazeroon city in the academic year of 2018-2019, and 30 people (15 people in the control group and 15 people in the experimental group) were selected through the purposeful sampling method. They were screened based on the criteria of entering and exiting the research, and then 15 people were assigned to the experimental group and 15 people to the control group through random replacement. The criteria for entering the research included: being between 8 and 11 years old and not having any other physical or psychological illness. Also, the criteria for leaving the research were not attending more than two consecutive meetings, requesting non-cooperation by the individual, and lack of motivation to do homework.

Results and discussion: In order to respond to the research hypothesis, bivariate covariance analysis was used, and the results showed that the average score of the variable of assertiveness in the subjects of the experimental group in the post-test stage was higher than that of the subjects in the control group. After proving the effect of the pre-test on the boldness of the subjects by the analysis of covariance method, F calculated for the test and control groups is 44.63 at the level ($P < 0001$) significant, therefore, it can be said that the game Adlerian style therapy is evidenced by the boldness of the subjects in the experimental group compared to the group. According to the squared value of eta, it can be said that Adlerian play therapy explains 62.3% of the variance of courage of sixth grade elementary school students in Kazerun city.

Conclusion: Adlerian style play therapy is one of the suitable methods to increase students' boldness. According to Adler, through play, information is obtained that is not only related to the child's current situation but also to his future. There is an important phenomenon in the life of a child that clearly shows the process of preparing him for the future; And that is the phenomenon of the game. The child's way of dealing with the game, his choice and the importance he gives to it, all determine his attitude and his relationship with the environment and how he depends on his fellows. In Adlerian play therapy, it is the therapist's duty to discover the child's lifestyle and his private logic, and by understanding the child's psychological framework, help him to consciously choose which part of his lifestyle is useful and which is not. Part of it is better to change. On the other hand, one of the variables that is influenced by Adlerian play therapy is boldness. Boldness is an interpersonal behavior that includes honest and relatively frank expression of thoughts and feelings in a way that is socially appropriate and takes into account the feelings and comfort of others. Therefore, according to their theoretical approaches, therapists and researchers interested in this field have used various educational and therapeutic methods to correct and improve non-adventurous behaviors. Therefore, if you pay attention to play therapy, you can know the needs of students in the field of adventure and plan to provide and satisfy them as much as possible.

Keywords: Adlerian play therapy, courage, students.

اثربخشی بازی‌درمانی به سبک آدلری بر جرات‌ورزی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کازرون

مرضیه جعفری: کارشناسی ارشد روانشناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.
ناصر امینی*: استادیار گروه روانشناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.

چکیده

هدف: هدف این پژوهش اثربخشی بازی‌درمانی به سبک آدلری بر جرات‌ورزی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کازرون بوده است. **روش کار:** روش پژوهش حاضر نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش حاضر ۱۴۰۰۰ هزار نفر از دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کازرون بود. حجم نمونه پژوهش ۳۰ نفر بود که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و در دو گروه آزمایش و گواه جایگزین شدند. پس از اجرای پیش‌آزمون گروه آزمایش به مدت ۸ جلسه (هر هفته یک جلسه ۲ ساعته ۱۰ تا ۱۲) در معرض بازی‌درمانی به سبک آدلری بختیاری و همکاران (۱۳۹۶) قرار گرفتند. ابزار پژوهش حاضر پرسشنامه جرات‌ورزی لی (۱۹۸۵) بود. به منظور تحلیل داده‌ها از روش آماری تحلیل کوواریانس استفاده گردید. **نتایج:** یافته‌ها نشان داد که بین میانگین جرات‌ورزی در گروه آزمایش و گواه تفاوت معنی‌داری در سطح ($P < /0.001$) وجود دارد، به عبارت دیگر بازی‌درمانی به سبک آدلری باعث افزایش جرات‌ورزی در آزمودنی‌های گروه آزمایش در مقایسه با گروه گواه گردید. **نتیجه‌گیری:** نتیجه‌گیری کلی پژوهش نشان داد که با تقویت بازی‌درمانی به سبک آدلری در بین دانش‌آموزان می‌توان به بهبود جرات‌ورزی آنان در مدارس کمک فراوانی نمود. **واژگان کلیدی:** بازی‌درمانی به سبک آدلری، جرات‌ورزی، دانش‌آموزان.

***نویسنده مسؤول:** استادیار گروه روانشناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.

Email: amini_n2010@yahoo.com

DOI: [10.22034/esbam.2023.395554.1020](https://doi.org/10.22034/esbam.2023.395554.1020)

مقدمه

اهمیت دوره ابتدایی در جهت رشد و شکوفایی استعداد دانش‌آموزان تا این اندازه اهمیت دارد که در تعریف نظام جدید آموزشی به دوره «اساس» نام گرفته است. از جمله کارکردهای مهم این مقطع تحصیلی رشد ارزش‌ها، رشد اجتماعی و رشد عقلانی می‌باشد. یعنی دوره کودکی به واسطه روح مستعد و آماده فراگیر برای آموختن، زمینه‌ای را ایجاد می‌کند که هر فعالیتی مانند نقشی بر سنگ ماندگار باقی بماند (بختیاری، ۱۳۹۶). هم‌چنین جایگاه رشد اجتماعی در خصوصیات رفتاری قابل مشاهده است. هر رفتاری بر مبنای ارزش‌های آموخته شده و شکل جسمانی خاص خود در کودک ظاهر می‌شود. ورود کودک به دبستان آمیخته با رفتار خاصی است و این وظیفه مدرسه است که این رفتار را تعدیل یا الگوسازی کند و از این طریق است که تطابق رفتارها با ارزش‌های انسانی و الهی امکان پذیر می‌شود. از طرفی در رشد عقلانی ذهن آماده دانش‌آموز در ارتباط با روح و جسمش زمینه‌ای را ایجاد می‌کند که پایه اولیه آموزش در این دوره تحصیلی می‌شود. شاید بتوان مهم‌ترین نقش مدارس ابتدایی را در عقلانی کردن و ظهور تفکر در دانش‌آموزان به حساب آورد (آقایی میبیدی، ۱۳۹۵). از سویی بازی‌درمانی به سبک آدلری^۱ تا حدی می‌تواند بر جرات‌ورزی دانش‌آموزان تاثیرگذار باشد. بر اساس بازی‌درمانی به سبک آدلری، ویژگی‌های رفتاری کودک در بازی او کاملاً مشخص است. بسیاری از فرضیه‌ها از طریق مشاهده کودک در بازی می‌تواند تأیید شود. آدلر معتقد بود که شیوه تفکر و رفتار کودک و هم‌چنین ادراکات شخصیتی او باعث می‌شود که علاقه کودک به شغل آینده‌اش مشخص گردد (کوسمانن^۲، ۲۰۱۷). بر این اساس، علاقه وافر به بازی با سربازهای اسباب بازی ممکن است مقدمه‌ای باشد برای یک زندگی ارتشی، یا پیش‌درآمدی باشد برای موفقیت در اداره‌ی فروشگاه بزرگ. اطلاعاتی که از مشاهده کودک در هنگام بازی بدست می‌آید، می‌تواند در راهنمایی و هدایت مجدد او در سنین اولیه مورد استفاده قرارگیرد (داسیلوا^۳، ۲۰۱۷). به عقیده‌ی آدلر، از طریق بازی، اطلاعاتی بدست می‌آید که نه تنها به وضع کنونی کودک بلکه به آینده او نیز مربوط می‌شود. در زندگی یک کودک پدیده مهمی وجود دارد که به وضوح فرایند آماده‌سازی او را برای آینده نشان می‌دهد؛ و آن پدیده‌ی بازی است. روش برخورد کودک با بازی، انتخاب او و اهمیتی که بدان می‌دهد، همه مشخص‌کننده‌ی نگرش او و رابطه‌اش با محیط و چگونگی وابستگی او با هم‌نوعانش می‌باشد. در بازی‌درمانی آدلری این وظیفه درمانگر است که سبک زندگی کودک و منطق خصوصی او را کشف کند و با درک چهار چوب روانشناختی کودک به او کمک کند تا با آگاهی بتواند انتخاب کند که چه قسمتی از سبک زندگی‌شان مفید بوده و چه قسمتی بهتر است تغییر یابد (آزاد، ۱۳۹۸).

از طرفی رفتار جرات‌ورزی^۴ نیز که از کودکی شروع شده و در تمام طول زندگی ادامه دارد می‌تواند متأثر از بازی‌درمانی باشد. بر این اساس بدیهی است که هر گونه تلاش در خصوص ایجاد و پرورش مهارت‌های مهمی هم‌چون رفتار جرات‌مندانه چه در برنامه درسی رسمی و یا در فعالیت‌های فوق برنامه مدرسه نمی‌تواند بدون ملاحظه روند رشد دانش‌آموزان در ابعاد مختلف رشدی باشد، به ویژه آن‌که سال‌های حساس رشد اجتماعی کودکان و نوجوانان مقارن با سنین مدرسه اعم از ابتدائی و دبیرستان است، لذا از آن‌جا که دانش‌آموزان این سنین سرنوشت ساز را در مدرسه سپری می‌کنند، ناگزیر مدرسه موظف است فرصت‌های مناسب برای رشد آموزش چنین مهارت‌هایی فراهم آورد که مهارت‌هایی نظیر ابراز وجود، ارتباط موثر، کار گروهی و ... را شامل می‌شود و می‌تواند با یک برنامه دقیق، سنجیده، مدون و با برنامه باعث ارتقای دانش‌آموزان در حوزه‌های مختلف شود (کوکلی، ۲۰۱۸). جرات‌ورزی رفتاری بین فردی است که شامل ابراز صادقانه و نسبتاً صریح افکار و احساسات است به

1- Parent-child relationship play therapy

2- Kuosmanen

3- DaSilva

4- Assertiveness

نحوی که از نظر اجتماعی مناسب بوده و احساسات و آسایش دیگران نیز در آن مدنظر باشد. از این‌رو درمانگران و پژوهشگران علاقمند به این حیطه با توجه به رویکردهای نظری خود، شیوه‌های آموزشی و درمانی گوناگون را برای اصلاح و بهبود رفتارهای غیرجرات‌مندانه به کار برده‌اند (رای ۱، ۲۰۱۵). جرات‌مندی بیان مناسب و صحیح هر نوع هیجانی به غیر از اضطراب نسبت به فرد دیگری است. وجود چنین رفتاری در فرد سبب می‌شود که احساسات و هیجانات خود را در برابر رفتار دیگران که می‌تواند طیف وسیعی از تحقیر تا تحریک را همراه داشته باشد بدون ترس و به شکلی صحیح ابراز دارد (سیف، ۱۳۹۸). هم‌چنین با بررسی پژوهش‌ها در داخل و خارج در راستای موضوع مشخص شد که در داخل کشور تحقیقی به صورت مستقیم به اثربخشی بازی‌درمانی به سبک آدلری بر جرات‌ورزی پرداخته نشده است در برخی از تحقیقات به صورت ضمنی در مقدمه به آن اشاره‌های شده است و در برخی دیگر اثربخشی بازی‌درمانی به سبک آدلری با دیگر متغیرها را بررسی نموده‌اند و نتایج ناهمخوانی به دست آمده است از جمله اینکه: برزگر (۱۳۹۷) در پژوهشی به تاثیر بازی‌درمانی بر جرات‌ورزی و پرخاشگری کودکان دارای هراس از مدرسه کودکان دبستانی شهر شیراز پرداخت. نتایج نشان داد که بین نمرات گروه آزمایش و گواه در پس‌آزمون ادراک جرات‌ورزی و پرخاشگری کودکان دارای هراس از مدرسه کودکان دبستانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد به عبارتی بازی‌درمانی بر جرات‌ورزی و پرخاشگری کودکان دارای هراس از مدرسه کودکان دبستانی شهر شیراز تاثیر دارد. بین بازی‌درمانی و جرات‌ورزی و پرخاشگری کودکان دارای هراس از مدرسه کودکان دبستانی شهر شیراز بر حسب جنسیت آنان تفاوت معناداری وجود ندارد. شهیدی (۱۳۹۲) در پژوهشی به اثربخشی گشتالت درمانی به شیوه گروهی بر افزایش جرات‌ورزی و کاهش افسردگی دانش‌آموزان دختر پرداخت. نتایج نشان داد که بین نمرات گروه آزمایش و گواه در پس‌آزمون جرات‌ورزی دانش‌آموزان دختر تفاوت معنی‌داری وجود دارد به عبارتی گشتالت درمانی به شیوه گروهی بر افزایش جرات‌ورزی دانش‌آموزان دختر تاثیر دارد. هم‌چنین بین نمرات گروه آزمایش و گواه در پس‌آزمون افسردگی دانش‌آموزان دختر تفاوت معنی‌داری وجود دارد به عبارتی گشتالت درمانی به شیوه گروهی بر کاهش افسردگی دانش‌آموزان دختر تاثیر دارد. نایس^۲ (۲۰۲۰) در پژوهشی به تأثیر بازی‌درمانی توسط مربیان حرفه‌ای بر مهارت جرات‌ورزی و تعامل متقابل والدین-فرزند پرداخت. نتایج نشان داد که بازی‌درمانی توسط مربیان حرفه‌ای بر مهارت جرات‌ورزی والدین-فرزند موثر است. بازی‌درمانی توسط مربیان حرفه‌ای بر تعامل متقابل والدین-فرزند موثر است. بین بازی‌درمانی توسط مربیان حرفه‌ای و مهارت جرات‌ورزی و تعامل متقابل والدین-فرزند بر حسب جنسیت آنان تفاوت معناداری وجود ندارد. کاسکونترک^۳ (۲۰۱۸) در پژوهشی به تأثیر برنامه بازی‌درمانی درمانی بر تعامل والد-کودک و افزایش جرات‌ورزی کودکان تحت عمل جراحی قلب و مادران آن‌ها پرداخت. نتایج نشان داد که برنامه بازی‌درمانی درمانی بر تعامل والد-کودک کودکان تحت عمل جراحی قلب و مادران آن‌ها موثر است. برنامه بازی‌درمانی بر افزایش جرات‌ورزی کودکان تحت عمل جراحی قلب و مادران آن‌ها موثر است. داسیلوا^۴ (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی تأثیر بازی‌درمانی بر جرات‌ورزی و روش‌های تهاجمی و هیجانی کودکان پرداخت. نتایج نشان داد که بازی‌درمانی بر جرات‌ورزی کودکان موثر است. بازی‌درمانی بر روش‌های تهاجمی کودکان موثر است. بازی‌درمانی بر روش‌های هیجانی کودکان موثر است. بلینسون^۵ (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی نقش و جایگاه بازی کودکان در درمانگری پرداخت. تکنیک‌های بازی‌درمانی بر پایه این نظرگاه است که چنین فعالیت‌هایی آینه زندگی عاطفی و تخیلات کودک هستند و کودک

1- Ray

2- Niec

3- Coşkuntürk

4- DaSilva

5- Bellinson

را قادر می‌سازند که احساساتش را در قالب بازی نشان دهد و نگرش‌ها و روابط تازه‌ای را در فعالیت‌هایش آزمایش و تجربه کند. این فرم درمان معمولاً غیرمستقیم و بر اساس رویکرد روان‌پویایی است، اما ممکن است در شرایطی مستقیم‌تر یا در سطحی تحلیلی‌تر انجام بگیرد. لاندرت^۱ (۲۰۱۲) در پژوهشی به بررسی بازی‌درمانی به عنوان هنر روابط پرداخت. نتایج نشان داد جدیدترین هنر روابط با کودکان از دیدگاه لاندراث بازی است. بازی‌درمانی کودک محور بر اهمیت درک جهان و دیدگاه کودک تأکید می‌کند. بازی‌درمانی رشد یک ارتباط امن را برای کودک تسهیل می‌کند تا کودک به طور کامل خود را بیان کند.

در زمینه اهمیت و ضرورت پژوهش می‌بایست بیان نمود که از طرفی با انجام این پژوهش تا حدودی مشکلات و ابهامات در زمینه وضعیت جرات‌ورزی دانش‌آموزان مشخص می‌شود و با شناخت نقاط قوت و ضعف در این حوزه می‌توان زمینه‌های اطلاعات لازم را برای برنامه‌ریزی، جهت دستکاری این مقوله‌ها فراهم نمود. هم‌چنین نه تنها با انجام این تحقیق وضع موجود مشخص می‌شود، بلکه نتایج بدست آمده در زمینه موضوع حاضر می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های آینده دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گیرد. از جمله نتایج حاصل از این پژوهش این است که کمک زیادی به بهره‌وران نماید و میزان اثرگذاری هر یک از عوامل را نمایان سازد. همین طور علاوه بر آموزش و پرورش، خانواده‌ها، مراکز مشاوره و کلینیک‌های کشور و مراکز آموزشی و پژوهشی از کاربران اصلی یافته‌های این پژوهش محسوب می‌شوند و می‌توانند از نتایج حاصل از این مطالعه در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری‌های خود استفاده نمایند. از سویی با عنایت به این که بازی‌درمانی به سبک آدلری جزء رویکردهای بدیع در حوزه مشاوره و درمان می‌باشند و کار بر روی آن‌ها برای کمک به دانش‌آموزان در جامعه آماری مورد نظر کمتر صورت گرفته است انجام این تحقیق ضرورت دارد. از طرفی با توجه به اینکه در بازی‌درمانی به سبک آدلری، به کودک فرصت داده می‌شود تا احساسات آزاردهنده و مشکلات درون خود را از طریق بازی بروز داده و آن‌ها را به نمایش بگذارد و شرایطی فراهم می‌شود که کودک به درمانگر خود اعتماد و احساس کند که افکار و احساساتش مورد توجه درمانگر قرار گرفته است که این مساله می‌تواند به جرات‌ورزی دانش‌آموزان کمک شایانی نماید. به طور کلی می‌توان گفت که با کمک بازی‌درمانی می‌توان عملکردهای منفی و ناسالم عاطفی، احساسی و رفتاری کودکان را تشخیص داد و در کمک به دانش‌آموزان استفاده نمود. از سویی توجه به تحقیقات انجام شده نشان داد که جرات‌ورزی تحت تاثیر بازی‌درمانی قرار دارد و با ایجاد یک آموزش صحیح در زمینه بازی‌درمانی می‌توان شاهد افزایش جرات‌ورزی دانش‌آموزان بود. از سوی دیگر آموزش چگونگی تفهیم یک هدف بزرگ به اهداف کوچک‌تر به منظور افزایش احتمال تحقق آن‌ها و هم‌چنین آشنایی دانش‌آموزان با راهبردهای مساله‌محور و هیجان‌محور و نقش آن‌ها در افزایش استقامت آنان از طریق بازی‌درمانی می‌تواند باعث افزایش جرات‌ورزی دانش‌آموزان شود. بنابراین آنچه بالا گفته شد سؤال اصلی در این تحقیق به این صورت مطرح است که آیا بازی‌درمانی به سبک آدلری بر جرات‌ورزی دانش‌آموزان موثر است؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۴۰۰۰ هزار نفر از دانش‌آموزان ابتدایی شهرستان کازرون در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بود که از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند تعداد ۳۰ نفر (۱۵ نفر گروه گواه و ۱۵ نفر در گروه آزمایش) انتخاب شدند که جرات‌ورزی پایین‌تری نسبت به بقیه داشتند بر اساس ملاک‌های ورود و خروج به پژوهش غربالگری شدند و سپس از طریق جایگزینی تصادفی ۱۵ نفر در گروه آزمایش و ۱۵ نفر در گروه گواه گمارش شدند. ملاک‌های ورود به تحقیق شامل: قرار داشتن بین ۸ تا ۱۱ سال سن و عدم وجود بیماری

جسمانی یا روانشناختی دیگر بود. هم‌چنین ملاک‌های خروج از تحقیق عدم حضور در بیش از دو جلسه متوالی، درخواست عدم همکاری به وسیله فرد و عدم انگیزه برای انجام تکالیف بود. ابزارهای مورد استفاده در پژوهش حاضر شامل:

(۱) پرسشنامه جرات‌ورزی لی و همکاران (۱۹۸۵): پرسشنامه جرات‌ورزی توسط لی و همکاران در سال ۱۹۸۵ ساخته شده است که از ۳۳ گویه تشکیل شده است که به منظور سنجش میزان جرات‌ورزی در دانش‌آموزان بکار می‌رود. این پرسشنامه ۳۳ موقعیت میان فردی را توصیف می‌کند و جواب‌هایی را با ۳ گزینه به عنوان این که فرد در آن موقعیت معمولاً چه کاری انجام می‌دهد، تعیین کرده است. پایایی پرسشنامه توسط لی و همکاران (۱۹۸۵) از ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۴ بدست آمد. پایایی پرسشنامه توسط نایس^۱ (۲۰۲۰) از ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ بدست آمد. هم‌چنین پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ بدست آمد. روایی پرسشنامه توسط لی و همکاران (۱۹۸۵) از طریق اعتبار ملاکی ۰/۸۵ گزارش شده است. نایس (۲۰۲۰) روایی پرسشنامه را در تحقیق خود ۰/۸۳ گزارش نمود. روایی پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی‌داری دارند.

(۲) پروتکل بازی‌درمانی به سبک آدلری بختیاری و همکاران (۱۳۹۶): در این تحقیق بازی‌درمانی به سبک آدلری بختیاری و همکاران (۱۳۹۶) طی ۸ جلسه (هر هفته یک جلسه ۲ ساعته ۱۰ تا ۱۲) به دانش‌آموزان ارائه شد. شایان ذکر است؛ که پس از مطالعه مبانی نظری و متناسب سازی با شرایط فرهنگی، فرمت جلسات و روایی محتوایی نیز، با نظرخواهی از متخصصین روان‌شناسی آشنا به بازی‌درمانی به سبک آدلری (استاد راهنما) بسته آموزشی را تایید، تدوین و آماده، و بر روی گروه آزمایش، اجراء گردید. از جمله محتویات بازی‌درمانی به سبک آدلری شامل خلاصه محتوایی از خوشامدگویی، مروری بر ساختار جلسات، قوانین و مقررات مربوطه و آشنایی با یکدیگر، استفاده از حواس بساوایی و یکپارچه کردن حواس، تشویق اعضا به بیان نظرهای خود گروه، استفاده از حواس بساوایی و یکپارچه کردن حواس، تعامل اعضا با یکدیگر، کمک اعضا برای رسیدن به بینش و آگاهی از جانب دیگران، قادر ساختن کودک برای فرافکنی احساساتش به اشکال ساخته شده، استفاده از حواس بساوایی و یکپارچه کردن، کمک به کودک برای شرح داستان و مشارکت در آن با استفاده از اشکال ساخته شده و ... می‌باشد (بختیاری و همکاران، ۱۳۹۶).

جدول ۱ خلاصه محتوای جلسات بازی‌درمانی به سبک آدلری (بختیاری و همکاران، ۱۳۹۶)

جلسه	محتوا
اول	- اجرای پیش‌آزمون آشنایی اعضای گروه با یکدیگر و پژوهشگر
دوم	- آشنایی اعضا با هدف ها و قوانین گروه و تشریح فعالیت های هر جلسه - استفاده از حواس بساوایی و یکپارچه کردن حواس، تشویق اعضا به بیان نظرهای خود گروه - انجام فعالیت های نظیر پریدن، تکه تکه کردن، چنگ زدن به گل رس و بیان احساس های خودم در هنگام انجام فعالیت ها - حفظ شعرهای حروف الفبا

<p>- استفاده از حواس بساوایی و یکپارچه کردن حواس، تعامل اعضا با یکدیگر، کمک اعضا برای رسیدن به بینش و آگاهی از جانب دیگران، قادر ساختن کودک برای فرافکنی احساساتش به اشکال ساخته شده</p> <p>- ساختن مجسمه هایی از گل رس که نشان دهنده احساس های کودک است.</p> <p>- توضیح احساس ها توسط اعضای گروه</p> <p>- استفاده از حواس بساوایی و یکپارچه کردن، کمک به کودک برای شرح داستانش و مشارکت در آن با استفاده از اشکال ساخته شده.</p>	<p>سوم</p>
<p>- ساختن مجسمه هایی از گل رس که بیانگر احساس های کودک است.</p> <p>- بیان داستان در مورد مجسمه های ساخته شده توسط هر یک از اعضا</p> <p>- خواندن شعر کتاب به صورت دسته جمعی</p> <p>- شناخت احساس های خود و نیز آگاهی از احساس های دیگران</p>	<p>چهارم</p>
<p>- چیدن مجسمه ها در کنار یکدیگر به تشخیص اعضای گروه</p> <p>- بحث در مورد چگونگی وضعیت قرار گرفتن هر مجسمه</p> <p>- حفظ کردن متن نمایشنامه برای جلسه بعدی</p>	<p>پنجم</p>
<p>- استفاده از بازی تخیلی به منظور ترغیب اعضا برای گفتگو با یکدیگر، ایجاد فرافکنی احساس، افکار، آرزوها و توانمندی ها در قالب شخصیت ها خیالی (حیوانی)</p> <p>- انتخاب حیوان مورد نظر هر یک از اعضا گروه</p>	<p>ششم</p>
<p>- بحث در مورد افکار، علایق، نیازها و فعالیت های حیوان مورد نظر هر یک از اعضا</p> <p>- مشخص کردن نقش حیوانات برای اجرای نمایش</p> <p>هدف های جلسه ششم</p>	<p>هفتم</p>
<p>- تنظیم داستان و بحث در مورد آن توسط اعضای گروه و پژوهشگر</p>	
<p>- فرافکنی احساس ها، نیازها و آرزوهای کودک در شکل شخصیت های نمایش (عروسک های دستی)، آشنایی با قطب های متضاد شخصیت (ضعیف یا سلطه پذیر، قوی یا سلطه گر)، ارزیابی پیامد رفتارهای شخصیت ها که سبب بینش کودک از کنش خود می شود، بهبود مهارت های حل مسأله و تصمیم گیری، قوی شدن از طریق نمایش جسمانی.</p> <p>در این جا هیجان های غیرقابل پذیری می توانند بدون احساس ترس از مورد سرزنش قرار گرفتن بیان شوند.</p> <p>- انتخاب نمایش در مورد کلاس درس</p> <p>- انتخاب شخصیت های نمایش (سلطه پذیر یا ترسو و سلطه گر یا قوی)</p> <p>- اجرای پس آزمون</p>	<p>هشتم</p>

یافته ها

جدول ۲ شاخص های توصیفی مربوط به جرأت‌ورزی در آزمودنی‌ها به تفکیک مراحل پیش و پس آزمون

متغیرها	پیش آزمون		پس آزمون	
	تعداد	انحراف میانگین	تعداد	انحراف میانگین
گروه آزمایش	۱۵	۱۴/۸۶	۱۵	۱۸/۸
گروه گواه	۱۵	۱۵/۲	۱۵	۱۶/۱۳

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود میانگین نمره جرات‌ورزی در آزمودنی‌های گروه آزمایش در مرحله پیش‌آزمون (۱۴/۸۶) و در مرحله پس‌آزمون (۱۸/۸) و در آزمودنی‌های گروه گواه در مرحله پیش‌آزمون (۱۵/۲) و در مرحله پس‌آزمون (۱۶/۱۳) می‌باشد.

جدول ۳ نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف برای فرض توزیع نرمال

متغیرها	مراحل	آماره	سطح معناداری
جرات‌ورزی	گروه آزمایش	۰/۱۹۷	۰/۱۲
	گروه گواه	۰/۱۴۹	۰/۲

نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف در جدول ۳ نشان می‌دهد که سطح معناداری برای متغیر جرات‌ورزی بیشتر از ۰/۰۵ است، بنابراین آماره کولموگروف-اسمیرنف در خصوص متغیر جرات‌ورزی در سطح ۰/۰۵ خطا معنی‌دار نبوده و بر این اساس توزیع متغیر نرمال می‌باشد.

جدول ۴ نتایج آزمون لوین برای بررسی همگونی واریانس‌ها

متغیرها	مقدار F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معنی‌داری
جرات‌ورزی	۰/۳۶۶	۱	۲۸	۰/۵۵

نتایج آزمون لوین مندرج در جدول ۴ نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری بدست آمده برای متغیر جرات‌ورزی ($F=0/366$) و $P=0/55$ معنادار نیست زیرا از ۰/۰۵ بزرگتر هستند بنابراین، مفروضه همگونی واریانس‌ها نیز تایید شد. با توجه برقراری مفروضه‌های تحلیل کواریانس مجاز به استفاده از تحلیل کواریانس دومتغیری هستیم.

جدول ۵ شاخص‌های برآورد شده مربوط به متغیر جرات‌ورزی در آزمودنی‌های گروه آزمایش و گواه در مرحله پس‌آزمون

متغیرها	گروه آزمایش		گروه گواه	
	میانگین	خطای استاندارد	میانگین	خطای استاندارد
جرات‌ورزی	۱۸/۸۲	۰/۴۴۳	۱۶/۱۱	۰/۴۴۳

همانطور که در جدول ۵ ملاحظه می‌شود میانگین نمره برآورد شده متغیر جرات‌ورزی در آزمودنی‌های گروه آزمایش در مرحله پس‌آزمون بیشتر از آزمودنی‌های گروه گواه است. برای بررسی اختلاف مشاهده شده، تحلیل کواریانس یک متغیری روی نمره‌های پس‌آزمون جرات‌ورزی با گواه نمره پیش‌آزمون صورت گرفت. نتایج این آزمون در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶ نتایج تحلیل کوواریانس یکطرفه بازی‌درمانی به سبک آدلری بر جرات‌ورزی

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معنی داری	مجذور اتا
پیش‌آزمون	۳	۱	۳	۱/۰۲	۰/۳۲	۰/۰۳۷
گروه	۵۴/۸۷	۱	۵۴/۸۷	۱۸/۷۲	۰/۰۰۰۱	۰/۴۰۹
خطا	۷۹/۱۳	۲۷	۲/۹۳	-	-	-
کل	۹۲۸۸	۳۰	-	-	-	-

بر اساس داده‌های جدول فوق مشخص شد که پس از گواه اثر پیش‌آزمون بر جرات‌ورزی آزمودنی‌ها به روش تحلیل کواریانس، F محاسبه شده برای گروه‌های آزمایش و گواه برابر با ۱۸/۷۲ در سطح ($P < 0.001$) معنادار است. بنابراین، می‌توان گفت که بازی‌درمانی به سبک آدلری بر جرات‌ورزی آزمودنی‌های گروه آزمایش در مقایسه با گروه گواه می‌شود. با توجه به مقدار مجذور اتا می‌توان گفت که میزان تاثیر بازی‌درمانی به سبک آدلری بر جرات‌ورزی برابر با ۰/۴۰۹ است به این معنا که بازی‌درمانی به سبک آدلری ۴۰/۹ درصد از واریانس جرات‌ورزی دانش‌آموزان ابتدایی شهر کازرون را تبیین می‌نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

به منظور پاسخگویی به فرضیه پژوهش از تحلیل کواریانس دومتغیری استفاده شد که نتایج نشان داد که میانگین نمره برآورد شده متغیر جرات‌ورزی در آزمودنی‌های گروه آزمایش در مرحله پس‌آزمون بیشتر از آزمودنی‌های گروه گواه است. پس از گواه اثر پیش‌آزمون بر جرات‌ورزی آزمودنی‌ها به روش تحلیل کواریانس، F محاسبه شده برای گروه‌های آزمایش و گواه برابر با ۱۸/۷۲ در سطح ($P < 0.001$) معنادار است بنابراین، می‌توان گفت که بازی‌درمانی به سبک آدلری بر جرات‌ورزی آزمودنی‌های گروه آزمایش در مقایسه با گروه گواه می‌شود. با توجه به مقدار مجذور اتا می‌توان گفت که بازی‌درمانی به سبک آدلری ۴۰/۹ درصد از واریانس جرات‌ورزی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کازرون را تبیین می‌نماید. مشابه با این یافته‌ها در تحقیقات برزگر (۱۳۹۷)، شهیدی (۱۳۹۲)، نایس (۲۰۲۰)، کاسکونترک (۲۰۱۸)، داسیلوا (۲۰۱۷) و دو (۲۰۱۶) به دست آمده است. بررسی و تبیین فرضیه فوق نشان می‌دهد که بازی‌درمانی به سبک آدلری یکی از روش‌های مناسب برای افزایش جرات‌ورزی دانش‌آموزان می‌باشد. به عقیده‌ی آدلر، از طریق بازی، اطلاعاتی بدست می‌آید که نه تنها به وضع کنونی کودک بلکه به آینده او نیز مربوط می‌شود. در زندگی یک کودک پدیده مهمی وجود دارد که بوضوح فرایند آماده‌سازی او را برای آینده نشان می‌دهد؛ و آن پدیده‌ی بازی است. روش برخورد کودک با بازی، انتخاب او و اهمیتی که بدان می‌دهد، همه مشخص‌کننده‌ی نگرش او و رابطه‌اش با محیط و چگونگی وابستگی او با هم‌نوعانش می‌باشد. در بازی‌درمانی آدلری این وظیفه درمانگر است که که سبک زندگی کودک و منطق خصوصی او را کشف کند و با درک چهار چوب روانشناختی کودک به او کمک کند تا با آگاهی بتواند انتخاب کند که چه قسمتی از سبک زندگی‌شان مفید بوده و چه قسمتی بهتر است تغییر یابد (داسیلوا، ۲۰۱۷). یکی از فرضیه‌های اصلی آدلر وحدت وجودی فرد بود. هر فردی به وسیله یک «تم» (موضوع) مرکزی هدایت می‌شود. این تم مرکزی، یا شیوه زندگی، در شخصیت جلوه‌گر می‌شود. بنابراین ما می‌توانیم رفتار کلامی و غیر کلامی را مشاهده و بدان وسیله شیوه زندگی کودک را کشف نماییم. کودکان معمولاً بین دو تا سه سالگی شروع به بازی با دیگر کودکان می‌نمایند. اما اگر استعداد ذاتی، علاقه اجتماعی رشد نیافته باشد، کودک در همکاری با دیگران فاقد این علاقه مهم خواهد بود. آدلر اظهار داشت: «بازی بیشتر از هر چیز یک تمرین اشتراکی است. این تمرین‌ها کودک را قادر می‌سازد که احساسات اجتماعی خود را برآورده و ارضا نماید. کودکانی که از بازی‌ها و سرگرمی‌ها طفره می‌روند، به خاطر عدم

تطابق صحیح با محیط، همیشه آمادگی سوء ظن و بدگمانی را دارند. این کودکان به راحتی خود را از همه بازی‌ها کنار می‌کشند و چنانچه آن‌ها را در موقعیت بازی با دیگر کودکان قرار دهند لذت و خوشی آن‌ها را نیز ضایع می‌سازند. تکبر، کمبود احترام به خود، و ترس حاصله از ایفای بد نقش خود در بازی، دلایل عمده این نوع رفتارها هستند. به طور کلی ما از طریق مشاهده کودک در بازی قادر خواهیم بود که با اطمینان بیشتری میزان احساس اجتماعی او را مشخص نماییم. کودک در بازی نه تنها احساسات اجتماعی خود را آشکار می‌سازد، بلکه فرصت آن را می‌یابد که آن را رشد و گسترش دهد. بنابراین اگر یک کودک هنوز شیوه‌های قابل قبولی برای تعیین مکان خود در بازی پیدا نکرده باشد، باید فرصت‌هایی در اختیار او قرار گیرد که برای ملحق شدن به بازی دسته جمعی به گونه‌ای که موفق نیز بشود، تشویق گردد. از آنجا که بازی نشانه‌هایی از شیوه زندگی کودک، اهداف انحرافی و منطق خصوصی او را بدست می‌دهد و همچنین رابطه‌ی او را با محیط و با هم‌نوعانش نیز نشان می‌دهد، لذا باید از بازی کودک استفاده‌ی بیشتری برای درک و جهت دادن مجدد به او به عمل آید. از سویی یکی از متغیرهایی که تحت تاثیر بازی‌درمانی به سبک آدلری قرار دارد جرات‌ورزی است. جرات‌ورزی رفتاری بین فردی است که شامل ابراز صادقانه و نسبتاً صریح افکار و احساسات است به نحوی که از نظر اجتماعی مناسب بوده و احساسات و آسایش دیگران نیز در آن مدنظر باشد. از این‌رو درمانگران و پژوهشگران علاقمند به این حیطه با توجه به رویکردهای نظری خود، شیوه‌های آموزشی و درمانی گوناگون را برای اصلاح و بهبود رفتارهای غیرجرات‌مندانه به کار برده‌اند (کوکلی، ۲۰۱۸). بنابراین، در صورت توجه به بازی‌درمانی می‌توان نیازهای دانش‌آموزان در حوزه جرات‌ورزی را شناخت و نسبت به تأمین و ارضای آن‌ها تا حد امکان برنامه‌ریزی نمود. از این رو پیشنهاد می‌شود با پخش برنامه‌های مفید در حیطه بازی‌درمانی می‌توان به بهبود جرات‌ورزی دانش‌آموزان کمک نمود. همچنین موضوع بازی‌درمانی به سبک آدلری بیشتر مورد توجه مربیان، مشاوران و متخصصان بالینی قرار گیرد، تا بدین نحو بتوان اقدامات مداخله‌ای را به شیوه‌ای مناسب صورت داد و تصمیمات مناسب در این زمینه اتخاذ نمود.

منابع

- Aghaei Meibdi, Shaukat Al-Sadat. (2015). investigating the effects of teaching cognitive behavioral strategies in increasing the dimensions of effective coping style with an emphasis on shy students, the second international humanities conference with a native-Islamic approach and with an emphasis on new researches [In Persian].
- Azad, Hossein. (2017). Psychopathology. Tehran: Baath Publication [In Persian].
- Bakhtiari, Nasim., Ahmadi-Qozlojeh, Ahmad. (2016). The effectiveness of Adlerian play therapy on reducing anxiety and increasing children's concentration, the third international conference on applied research in educational sciences and behavioral studies and social harms in Iran [In Persian].

- Barzegar, Majid., Rezaei, Marjan. (2017). The effect of play therapy on daring and aggressiveness of children with fear from elementary school in Shiraz, National conference of learning disorders and psychological issues of students [In Persian].
- Bellinson, J. (2013). Games children play: Board games in psychodynamic psychotherapy. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics*, 22(2), 283-293.
- Cokley, K., Stone, S., Krueger, N., Bailey, M., Garba, R., & Hurst, A. (2018). Self-esteem as a mediator of the link between perfectionism and the impostor phenomenon. *Personality and Individual Differences*, 135, 292-297.
- Coşkuntürk, A. E., & Gözen, D. (2018). The Effect of Interactive Therapeutic Play Education Program on Anxiety Levels of Children Undergoing Cardiac Surgery and Their Mothers. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*.
- DaSilva, R. D. M., Austregésilo, S. C., Ithamar, L., & de Lima, L. S. (2017). Therapeutic play to prepare children for invasive procedures: a systematic review. *Jornal de Pediatria (Versão Em Português)*, 93(1), 6-16.
- Doh, H. S., Kim, M. J., Shin, N., Song, S. M., Lee, W. K., & Kim, S. (2016). The effectiveness of a parenting education program based on respected parents & respected children for mothers of preschool-aged children. *Children and Youth Services Review*, 68, 115-124.
- Kuosmanen, T., Fleming, T. M., Newell, J., & Barry, M. M. (2017). A pilot evaluation of the SPARX-R gaming intervention for preventing depression and improving wellbeing among adolescents in alternative education. *Internet interventions*, 8, 40-47.
- Landreth, G. L. (2012). *Play therapy: The art of the relationship*. Routledge.
- Li, H. C. W., & Lopez, V. (2008). Effectiveness and appropriateness of therapeutic play intervention in preparing children for surgery: a randomized controlled trial study. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 13(2), 63-73.
- Niec, L. N., Egan, R., Schoonover, C., & Brodd, I. (2020). Selection and training of paraprofessionals in core parent-child interaction therapy skills. *Children and Youth Services Review*, 111, 104818.
- Ray, D. C., Armstrong, S. A., Balkin, R. S., & Jayne, K. M. (2015). Child-centered play therapy in the schools: Review and meta-analysis. *Psychology in the Schools*, 52(2), 107-123.
- Seif, Ali Akbar. (2017). *Educational Psychology*, Tehran: Payam Noor University Publishing [In Persian].

Shahidi, Rehane. (2012). The effectiveness of Gestalt therapy in a group way on increasing assertiveness and reducing depression in female students, Master's thesis of Allameh Tabatabai University [In Persian].